

N:o 67.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 Maj 1876.
 — — — — Andra Kammaren den 14 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående antagandet af det metriska mått- och vigtsystemet.

(Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 36 och 42.)

S. A. K.

Sedan Riksdagen uti underdånig Skrifvelse den 22 Maj 1875 anhallit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande hvilka åtgärder kunde finnas lämpliga i afseende å införandet af det metriska systemet för mått och vikt, har Eders Kongl. Maj:t, i nådig proposition den 3 sistlidne Mars, föreslagit Riksdagen att antaga åtskilliga bestämmelser att införas i den allmänna stadga om mått och vikt, hvilken för berörda ändamål kan komma att af Eders Kongl. Maj:t utfärdas.

Vid behandlingen af denna nådiga proposition har Riksdagen funnit anledning till endast några få anmärkningar.

För uppmätning af träkol och ved finnas under benämning af kolläst och famn föreslagna nya mått; hvarjemte är i förslaget bestämdt, att vedens längd, derest ej särskild öfverenskommelse derom blifvit träffad, skall anses utgöra en meter eller 3,3681 fot. Då emellertid stadgandet om berörda nya mått, vid det förhållande att de under enahanda benämning som de nuvarande skulle enligt förslaget innehålla större rymd än dessa, sannolikt komme att under samfärdseln inom landet leda till förvecklingar; då ej heller synes lämpligt att under det ved icke i allmänhet torde här i landet upphuggas till större längd än högst tre fot, såsom regel

föreskrifva, att veden bör vara längre; och då i allt fall för uppmätning af kol och ved några särskilda mått icke torde vara erforderliga, har Riksdagen ansett omförmälda stadganden böra ur förslaget utgå och i öfverensstämmelse dermed funnit med hänsyn till justering af vedmått allenast böra bestämmas, att Eders Kongl. Maj:t må ega att derom förordna.

Då i England redan finnes en vigt med benämningen »ton», hvilken icke obetydligt skiljer sig från 1,000 kilogram, samt Riksdagen vid sådant förhållande befarat, att, derest samma benämning gäfves åt sistnämnde vigtsats, härigenom skulle vid varurequisitioner emellan Sverige och England lätteligen föranledas förvecklingar, har Riksdagen, som icke funnit behöfligt att tilldela vigtbestämmelsen 1,000 kilogram någon särskild benämning, ansett bestämmelsen derom böra ur förslaget uteslutas.

I Kongl. förordningen angående verkställigheten af den nya stadgan om mått och vigt den 31 Januari 1855 finnes föreskrifvet, att det skulle åligga landtmätare att vid ego- och delningsbeskrifningar tillsviðare i särskilda kolumner införa jordrymdernas innehåll, uttryckta icke allenast i det nya ytmåttet ref och stänger, utan äfven i det gamla tunnland och kappland. Enligt den likartade föreskrift, som nu blifvit föreslagen, skulle vid dylika förrättningar egoviddens i nämnda kolumner komma att upptagas såväl i hektar och ar, som i ref och stänger. Då emellertid nämnda Kongl. stadga ännu icke varit tillämpad så länge, att allmänheten hunnit blifva fullt förtrogen med det derigenom införda, nu gällande ytmåttet, utan fast hellre befolkningen på de flesta ställen vid uppskattning af egoviddens fasthåller vid den gamla beräkningen efter tunnland och kappland, har Riksdagen funnit det böra medverka till underlättande af öfvergången till det nu föreslagna systemet, om egoviddens komme att i äldre ytmått betecknas med tunnland och kappland på sådana orter, der omförmälda förhållanden förefunnes, och med ref och stänger endast på de ställen, hvarest erforderlig insigt om dessa mått vunnits. Ur sådan synpunkt bör, såsom Riksdagen föreställer sig, stadgas, att jordområdenas innehåll i delningsbeskrifningar bör uttryckas icke allenast i hektar och ar, utan äfven, enligt regeln, i tunnland och kappland eller, för det fall allenast att delgarne så önska, i ref och stänger.

I fråga slutligen om den tid, hvarunder mått och vigter efter både det gamla och det nya systemet må tillåtas att i handel och rörelse vid sidan om hvarandra begagnas, har Riksdagen, på det allmänheten måtte lemnas erforderligt rådrum att blifva med sistnämnda system förtrogen, ansett denna tid böra utsträckas till år 1889, och i följd deraf funnit åtskilliga tidsbestämmelser i det nådiga förslaget böra i öfverensstämmelse dermed ändras.

Af ofvannämnda skäl har Riksdagen icke kunnat bifalla Eders Kongl. Maj:ts omförmälda nädiga proposition i dess helhet, men deremot för sin del beslutat,

1:o) att antaga följande bestämmelser, att införas i den allmänna stadga om mått och vikt, hvilken kan komma att af Eders Kongl. Maj:t utfärdas.

1:o.

Rikets *mått* skall vara grundadt på metern med dess underafdelningar och mångfalder. För rikets *vikt* fastställes såsom enhet kilogrammet med dess underafdelningar och mångfalder.

2:o.

Indelningen af mått och vikt skall vara följande:

1:o för *längdmått*

1 meter	delas i	10 decimeter,
1 decimeter	»	10 centimeter,
1 centimeter	»	10 millimeter,

1,000 meter kallas en *kilometer*,

10,000 meter kallas en *ny mil*;

2:o för *ytmått*

a) i *allmänhet*: kvadraterna på längdmåtten utan andra särskilda benämningar än dem, som följa af längdmåttens;

b) *särskildt* för uppmätning af jordområden:

100 kvadratmeter kallas en *ar*,

100 ar kallas en *hektar*;

3:o för *rymdmått*

a) i *allmänhet*: kuberna på längdmåtten utan andra särskilda benämningar än dem, som följa af längdmåttens;

b) *särskildt* för uppmätning af varor medelst målkärl:

1 kubikdecimeter kallas en *liter*,

1 liter	delas i	10 deciliter,
1 deciliter	»	10 centiliter,

100 liter kallas en *hektoliter*;

4:o för *vikt*

1 kilogram	delas i	10 hektogram,
1 hektogram	»	100 gram,
1 gram	»	10 decigram,

1 decigram	»	.....	10 centigram,
1 centigram	»	.....	10 milligram,

3:o.

I afseende å meterns och kilogrammets storlek skola två *Rikslikare* tjena till yttersta efter rättelse. Närmare bestämmelser angående dessa likares beskaffenhet, förvarande och begagnande meddelas af Kongl. Maj:st i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Vetenskapsakademien föreslagit.

4:o.

Vid handel eller eljest, då varor efter mått eller vikt skola aflämnas eller mottagas, må endast begagnas mått eller vichter och vägningsredskap, som undergått justering af vederbörlig förordnad justerare.

5:o.

De längdmått, målkärl och viktod, hvilka kunna blifva förenål för justering, äro följande:

1:o. *Längdmått*: a) mätkedjor på 10 meter och hela mångfald af 10 meter; b) mätstockar och mätskalor på 2 och 1 meter samt 5, 2 och 1 decimeter, af hvilka de på 2 och 1 meter samt 5 decimeter skola vara indelade i decimeter, med minst en decimeter indelad i centimeter, och de på 2 och 1 decimeter i centimeter, med minst en centimeter i millimeter;

2:o. *Målkärl*: a) af trä för torra varor på 2 och 1 hektoliter, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 liter samt 5 deciliter; b) af metall för våta och flytande varor på 30, 20, 10, 5, 2 och 1 liter, 5, 2 och 1 deciliter samt 5 centiliter; c) af metall för mätning af stenkol och cokes på 2 och 1 hektoliter;

3:o. *Viktod*: a) af jern, brons eller messing på 100, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 kilogram samt 5, 2 och 1 hektogram; b) af silfver, nysilfver, messing, brons eller annan tjenlig metall eller metallblandning på 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 gram, 5, 2 och 1 decigram, 5, 2 och 1 centigram samt 5 milligram.

6:o.

Mått och vichter, som begagnas i Kronans magasin, vid in- och utlastning å fartyg, på offentliga salutorg eller i öppna bodar och magasin,

der handel och rörelse idkas, skola omjusteras, längdmåtten hvart femte år samt målkärl och vigter hvart tredje år, och skola dervid godkännas, så vida deras fel icke öfverstiga de gränser, som kunna föreskrivas. Från sådan omjustering vare dock frikallade de på apoteken brukade vigter, som understiga en decigram; skolande dessa vigter i stället vid apoteksvisitationerna pröfvas af vederbörande läkare, samt, om de dervid eller eljest befinnas origtiga, efter omständigheterna omjusteras eller kasseras.

Likarmade vågar, decimal- centesimal-vågar samt betsmän och pyndare skola, innan de i allmän handel och rörelse må begagnas, vederbörligen justeras, men äro icke underkastade den omjustering, som för mått och vigter är föreskrifven. Begagnandet af decimal- och centesimal-vågar samt betsmän och pyndare i allmän handel och rörelse skall vara underkastadt de inskränkingar, Kongl. Maj:t bestämmer.

7:o.

Förvarings- och transportkärl, som efter olika varors beskaffenhet erfordras af skiljaktigt innehåll, må, när så begäres, justeras, så vida deras uppmätning kan ske med tillräcklig noggrannhet; och skall dervid innehållet, uttryckt i liter, tydligt på kärlet angifvas. Om förvarings- och transportkärl anses, i afseende å vigten, tillräckligt oföränderligt, må dess taravigt af justerare eller krönare bestämmas och på kärlet angifvas. Om justering af vedmått bestämmer Kongl. Maj:t.

2:o) samt att, hvad angår öfvergången från det gamla mått och vikt-systemet till det nya, godkänna följande föreskrifter:

a) Intilldess förutnämnda Riksläkare hinna anskaffas, skola såsom Riksläkare användas, för längdmåttet den messingsstång och för vigten den kilogramvigt af platina, som på svenska statens bekostnad år 1867 anskaffades i Paris.

b) Från början af år 1889 må inga andra mått och vigter justeras än de, som äro inrättade efter den blifvande nya stadgan om mått och vikt.

c) Hädanefter och intill början af år 1889 må det vara tillåtet att justera efter metersystemet inrättade mätstockar och mätskalor, å hvilka indelningar efter nu gällande fot och dess delar jemväl äro anbragta.

d) Innehafvare af nu gällande mått och vigter vare ej skyldig att under år 1888 låta dessa omjusteras i annat fall än att anmärkning mot deras riktighet förekommit.

e) Från början af år 1879 och intill början af år 1889 må hvar och en enskild kunna i handel och rörelse använda, efter eget godtfinnande, de hittills gällande eller de nya måtten och vigterna, dock så att, då antingen aflemnare eller mottagare af varor sådant fordrar, nu gällande mått och vigter skola begagnas.

f) För åren 1887 och 1888 skola de årliga markegångstaxorna äfvensom alla taxor och förordningar rörande varor och effekter samt afhandlingar mellan enskilda och statens myndigheter upptaga både gamla och nya måttet och vigten.

g) Från början af år 1881 eller tidigare, om så lämpligen ske kan, skall det nya mått- och vigtsystemet uteslutande användas vid tull- och postverken samt vid jernvägstrafiken i riket.

h) För landtmäteriförrättningar skall det nya längd- och ytmåttets tillämpning taga sin början med 1881 års ingång; dock åligge landtmätare från nämnda tid och intilldess annorlunda varder förordnadt, att uti ego- och delningsbeskrifningar införa i särskilda kolumner jordområdenas innehåll, uttryckta icke allenast i det nya ytmåttet utan äfven i tunnland och kappland eller, der delegarne så önska, i ref och stänger.

i) Med undantag för hvad under h) sagdt är, må från den 1 Januari 1889 i Kronans räkenskaper och förhandlingar endast det nya mått- och vigtsystemet användas; och vid nämnda års början skall den nya stadgan jemväl i allt öfrigt träda i full verkställighet.

Stockholm den 14 Maj 1876.

Med tillkännagifvande häraf, framhärdat etc.
